

АСОЦИАЦИЯ НА ФИЛМОВИТЕ И ТЕЛЕВИЗИОННИТЕ ПРОДУЦЕНТИ

СТАНОВИЩЕ

на СДРУЖЕНИЕ С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ „АСОЦИАЦИЯ НА ФИЛМОВИТЕ И ТЕЛЕВИЗИОННИТЕ ПРОДУЦЕНТИ“, с адрес на управление гр. София, бул. България № 51Б, ет. 3, вписано в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел при Софийския градски съд по фирмено дело № 81/2009 г., БУЛСТАТ: 175662887, представлявано от Председателя на Управителния съвет Евтим Милошев

ОТНОСНО: Проект за изменение и допълнение на Закона за филмовата индустрия (ЗИДЗФИ)

С настоящото становище, Асоциацията на филмовите и телевизионните продуценти (АФТП) изразява позицията на своите членове относно предлаганите промени в релевантното законодателство в сферата на филмовото производство.

АФТП като сдружение с нестопанска цел, което обединява водещи български продуцентски компании в областа на телевизионната и филмовата дейност, представлява и защитава правата и интересите на едни от най-големите продуцентски компании на територията на Република България.

С настоящото бихме искали да поставим акцент и коментар върху основните предложения за изменение и допълнение на Закона за филмовата индустрия (ЗИДЗФИ).

АФТП като представително сдружение на български продуценти е заинтересована от развитието на нормативната уредба, свързана с производството, разпространението и промоцията на филми в Република България и държавното подпомагане на българската филмова индустрия, и най-вече от Закона за филмовата индустрия.

Сферата на филмопроизводството и филморазпространението е една от най-бързо модернизиращите се и в този смисъл, от приемането на ЗФИ през 2003г. до настоящия момент, се наблюдават множество промени в развитието на обществените отношения, които се нуждаят от специфично нормативно уреждане. Наред с това, за годините, през които законът е действал, е станало възможно ясно да се откроят неговите качества и недостатъци, както и проблемните точки, които се нуждаят от съвременна редакция.

Във връзка с проекта на Закона за изменение и допълнение на Закона за филмовата индустрия, становището ни е, че целта на промените следва да бъде свързана с привеждането на българското законодателство в съответствие с изискванията на европейското такова. Проектът прецизира и доразвива определени съществени разпоредби на сега действащия Закон за филмовата индустрия. Засегнати са актуални проблеми, като е поставена основа за преодоляването им. Такъв е случаят, например, с въведените обективни изисквания за безпристрастност при оценяване на проекти, кандидатстващи за държавно подпомагане и при формиране на отговорни органи.

АСОЦИАЦИЯ НА ФИЛМОВИТЕ И ТЕЛЕВИЗИОННИТЕ ПРОДУЦЕНТИ

Ведно с положителните промени, които ЗИДЗФИ предлага, налице са и няколко нормативни положения, към които в хода на настоящето становище изразяваме своята критика, както и такива, спрямо които предлагаме определени допълнения.

По конкретните предложения изразяваме следното мнение:

По Глава Първа: Общи положения

В чл. 3, ал. 3, т. 2 се заличава изразът "и организациите, осъществяващи дейност в областта на филмовата индустрия".

Разпоредбата на чл. 3, ал. 3 от сега действащия ЗФИ засяга принципите, на които се подчинява държавното подпомагане в областта на филмовата индустрия. Т. 2 от цитирания член изрично прогласява равнопоставеността на творците и организациите, осъществяващи дейност в областта на филмовата индустрия. Заличаването на посочените организации от текста на разпоредбата би довело до флагrantно осакатяване на основно начало. Организациите, осъществяващи дейност в областта на филмовата индустрия биха били поставени в неравнопоставено положение спрямо творците, което от своя страна би довело до липса на баланс в правното им положение и нарушаване на основни права. С оглед на това предлаганата промяна би довела до съществени проблеми в урежданите със ЗФИ обществени отношения. Това би могло да породи казуси като това да има обективна равнопоставеност от страна на комисията при зачитане на творческата част от оценяването на авторската идея, а да се пренебрегне същия този принцип при оценяване на продуцента или организацията продуцираща филма.

С оглед на гореизложеното, считаме, че чл. 3, ал. 3, т. 2 трябва да бъде запазен в настоящата си редакция и не следва да бъде изменяна.

По Глава Втора: Изпълнителна агенция "Национален филмов център"

1. В чл. 7, ал. 1 и 2 се предлагат промени, отнасящи се до изискванията за изпълнителен директор на изпълнителна агенция "Национален филмов център", а именно: изпълнителният директор да се назначава за срок от три, вместо пет години; да притежава висше образование с образователно-квалификационна степен "магистър" по специалност в направления "Социални, стопански и правни науки", "Изкуства" или "хуманитарни науки"; да притежава не по-малко от 5 години професионален опит в областта на филмовото производство. На мнение сме, че част от предлаганите промени не са необходими. Настоящият 5-годишен мандат на изпълнителния директор позволява както да не се стига до злоупотреба с власт, така и да не се наблюдава текучество в заемането на длъжността. 5-годишният мандат, освен това, води и до добро запознаване с процесите в дейността на Националния филмов център. Смяна на изпълнителния директор на Агенцията в по-кратък срок би довело до една по-трудна приемственост. Предвид дългите срокове необходими за разглеждане на проекти от художествената и финансова комисия и сроковете за финансиране е целесъобразно изпълнителният директор да осъществява функциите си за по-дълъг период.

2. На следващо място, смятаме, че добавянето на направление "хуманитарни науки" е оправдано. В сегашната си редакция, разпоредбата на чл. 7, ал. 2 поставя като императивно изискване, че изпълнителният директор на Агенцията трябва да притежава висше образование с образователно-квалификационна степен "магистър" по специалност в направления "Социални, стопански и правни науки" или "Изкуства". Добавянето на направление "хуманитарни науки" разширява възможностите за избор на изпълнителен директор, като едновременно с това по никакъв начин не е в ущърб на институцията.

Накрая, думите "филмова индустрия" е предложено да бъдат заменени с "филмово производство". Промяната налага ограничение за лицата, които са се занимавали с разпространение или с други странични дейности, които съставляват част от филмовата индустрия, но не са пряко свързани с филмовото производство.

3. Предлагани промени в разпоредбата на чл. 8 (отнасящ се до консултативно-експертните органи, които се създават към изпълнителния директор на Агенцията): създаване на Национална комисия за промоции и фестивали и добавяне на императивно изискване, че членовете на горепосочените органи трябва да имат висше образование. Изразяваме своето съгласие с описаните предложения. Последните се явяват изцяло оправдани от обществените нужди към настоящия момент.

4. В чл. 9, ал. 1, ал. 3, т. 4, ал. 3, т. 5 и чрез създаването на нова ал. 6 се предлагат промени, засягащи устройството и дейността на Националния съвет за кино като консултативно-експертен орган към изпълнителния директор на Агенцията. Промените са свързани на първо място с условията за заемане на поста член на Националния съвет за кино. По аналогия с обсъдената по-горе разпоредба на чл. 8, разширяват се изискванията, отнасящи се до висшето образование на членовете - предлага се, че вече и лица с придобита образователно-квалификационна степен магистър по специалност в направление "хуманитарни науки" ще могат да заемат длъжност в Съвета. Подобна промяна е обоснована, отново с оглед горепосочените вече съображения, и ние се солидаризираме с нея. Така разпоредбите на чл. 8 и чл. 9 се уеднаквяват като стил и лексическото тълкуване на закона се улеснява. В същия смисъл е и промяната в изискването за 5 години опит (в досегашната редакция на закона е използвана думата "стаж") по специалността. В нормативната уредба не съществува определение на думите стаж и опит и такова трябва да се въведе за да се конкретизират критериите.

По отношение на предлаганата промяна в чл. 9, ал. 3, т. 4 от една страна считаме, че е положителна тъй като чрез нея се фиксира ежегодната квота за финансиране на български дебютни филми. Към момента предложената квота е в размер *не по-малко от 10 на сто от средствата за филмопроизводство по чл. 18, ал. 2, т. 3.* В настоящата редакция на закона липсва минимален размер на квотата, като същата е оставена на свободната преценка на Националния съвет за кино. Определянето на минимален праг, под който не е възможно да се слизат, спомага да се гарантира достатъчността и ефективността на държавното подпомагане. Считаме, че за целите на развиване на филмовата индустрия е от изключителна важност приоритизирането на производство на дебютни филми в

България. От друга страна считаме, че онова което развива филмовата индустрия са именно дебютните филми на млади творци и би следвало определянето на квотата за финансиране на такива проекти да е прерогатив на Националният съвет за кино, а не на НФЦ.

Изразяваме своите съмнения по необходимостта от промяна на чл. 9, ал. 3, т.5. Намираме за ненужно стесняването на разпоредбата единствено до следния смисъл: че Националният съвет за кино ще оценява постъпилите предложения и ще определя самостоятелно българската номинация за наградите на Американска филмова академия. Без аргументи поради каква причина се налага това, от текста на разпоредбата са изключени всички останали европейски и световни конкурси. В текста на проектозакона не е уредено от кой орган и по какъв начин ще се извършват номинации на български филми за представяне на подобни конкурси. С оглед на това, застъпваме се за идеята разпоредбата на чл. 9, ал. 3, т. 5 да не бъде изменяна.

Накрая, що се отнася до предлаганата нова разпоредба, а именно чл. 9, ал. 3, т. 6, изразяваме съгласие с необходимостта от утвърждаването на подобно правило. Диспозитивната правна норма, съдържаща се в текста на разпоредбата, а именно "може да определи и по-висок минимален процент на разходване по чл. 28, ал. 7, но не повече от установения максимален процент" се явява наследчителна по отношение на гарантираният финансиранието на държавното финансирание.

5. Предложени са основни промени в чл. 10, който урежда Националните художествени комисии по игрално, документално и анимационно кино. Считаме, че намаляването на броя на членовете на комисията от 9 на 5 члена не е целесъобразно. Считаме, че трябва да се запази броя на членовете на художествените комисии и да се предвиди изрично, че шест от деветте члена трябва да бъдат номинирани от професионалните сдружения и юридически лица с нестопанска цел на филмовите продуценти, които съществуват от поне пет години и в членския си състав имат продуценти с доказан опит във филмопроизводството, а останалите трима от съответните сдружения на режисьорите, операторите и сценаристите.

6. По предложените промени в чл. 11, който урежда Националната комисия за категоризация на филми, изразяваме следното мнение: считаме, че намаляването броя на съставите и членовете е необосновано. С подобно намаляване се губи представителност на органа. Освен това, намираме за целесъобразно включването на уточнение по отношение професиите на представителите, определени от Националния съвет за кино и Агенцията - по подобие на членовете на националните художествени комисии по игрално, документално и анимационно кино, настояваме в разпоредбата на чл. 11 да бъде уточнено, че представителите трябва да бъдат съответно продуцент, режисьор, оператор и сценарист.

7. По предложението нов чл. 12а, отнасящ се до устройството на новосъздадената Национална комисия за промоции и фестивали нямаме възражения.

8. По предложените промени в чл. 13, учредящ Финансовата комисия, възразяваме срещу намаление в броя на нейните членове, в съгласие изразените по-горе аргументи при сходни предложения в ЗИДЗФИ.

9. Относно предложените в чл. 14 промени, считаме, че същите са оправдани и изразяваме своята подкрепа за приемането им. В частност, намираме за особено належащо изменението в чл. 14, ал. 3, с което се добавя, че правомощията на член на орган по чл. 8, ал. 1 могат да бъдат прекратени и със заповед на изпълнителния директор при констатирани груби нарушения на задълженията му или когато се установи, че е заинтересован от оценката на даден проект и са налице основателни съмнения за неговата безпристрастност. С оглед зачестилите случаи на липса на безпристрастност и свързаните с тях медийни скандали, намираме така предложение промени за абсолютно необходими.

10. Спримо предложението за нов чл. 15а, не изразяваме възражения.

По Глава Трета: Финансиране

1. Изразяваме несъгласие с предложената промяна за чл. 16, ал. 3, т. 4, а именно да се засичат думите "финансиране на производството". Считаме, че без това уточнение смисълът на разпоредбата ще бъде по-сложен за прецизно тълкуване и това би довело до множество злоупотреби.

Останалите промени в Глава Трета намираме за оправдани и подкрепяме.

По Глава Четвърта: Регистрация

В посочената глава не са правени предложения за промени и поради това не я разглеждаме. Солидаризираме се с идеята, че нормативната уредба в настоящия ѝ вид е достатъчно пълна и работеща при прилагането ѝ на практика.

По Глава Пета: Държавно подпомагане на филмовата индустрия

Солидаризираме се с по-голямата част от предложените изменения по Глава Пета. Намираме ги за необходими и доразвиващи по един модерен начин настоящата нормативна уредба. Изразяваме различно становище по следните предложени промени:

Проектът на ЗИДЗФИ предлага т. 1 на чл. 27, ал. 1 да се измени както следва: от сегашна "художествения им потенциал в контекста на европейското културно разнообразие" да се приеме нова: "культурните, художествените и творчески качества на проекта с акцент върху оригиналността на темата, художествената стойност на сценария, използваните творчески методи на филмов разказ, драматургичната структура, главните герои, визуалната концепция, творческата полза на проекта". Считаме, че новата редакция избягва

от фокуса на вече съществуващата норма и полага оценяването на друга плоскост, без същевременно да посочва обективни критерии за оценка. Художественият потенциал е свързан с екстровертна оценка на очакването за конкурентоспособност на проекта, а изследване на културните, художествените и творчески качества е свързано с интровертна оценка на качествата на проекта към момента на оценяване, без същото да има възможност да се проектира в бъдеще. Считаме, че целите на работата на художествената комисия не са да прави разбор на проектите, а именно да ги оцени в тяхната съвкупност.

Проектът на ЗИДЗФИ предлага в т. 2 на чл. 27, ал. 1 думите "търговският им" да се заменят с другата "зрителски". Считаме, че това предложение променя плоскостта на оценка на проектите. "Търговският" потенциал е по-общо и различно понятие от "зрителски" потенциал тъй като един проект може да получи и широко международно признание, с което търговският му потенциал да бъде много по-голям от зрителския интерес. Считаме, че трябва да се въведат два критерия. Единият да е критерий, който да оценява зрителския и търговски потенциал, а другият да оценява международното признание на проектите.

Проектът на ЗИДЗФИ предлага т. 4 на чл. 27, ал. 1 да се измени както следва: от сегашна "пълнотата на стратегическия план, представен от продуцента относно управлението и промоцията на проекта" да се приеме нова: "стратегията на производство, разпространение и маркетинг". Новата редакция не е конкретизирана, тъй като не става ясно какво се има предвид под "стратегия на производство". Смисълът на точка 4 е да се оценят предлаганите възможности за промоция на проекта". С промените се предлага да се включи и предходния стадии на реализация, който би трябало вече да е оценен в предходните точки.

Проектът на ЗИДЗФИ предлага в т. 5 на чл. 27, ал. 1 думите "профессионален опит" да бъдат заменени с "профессионални постижения". Считаме, че словосъчетанието "профессионални постижения" преповтаря по смисъл следващия в текста на разпоредбата израз, а именно "признанието за техни предишни произведения". Освен това, думата "постижения" е лишена от конкретиката на "опит" и предполага много по-голяма степен на субективност.

Проектът на ЗИДЗФИ предлага чл. 28 да се измени както следва:
Предложено е държавно подпомагане в областта на филмопроизводството се осигурява за:

T. 1 не за "създаване на български филми", а за „1. създаване на филми, вкл. български игрални, документални и анимационни филми и на филми, които се произвеждат при условията на копродукция с държави – страни по Европейската конвенция за кинематографска копродукция и с други държави, с които Република България има сключени спогодби в областта на филмовата индустрия и аудиовизията.

Съответно съдържанието на т. 2 е инкорпорирано в новата т. 1

На мястото на бившата т. 2 е предложено да се посочи, че държавното финансиране се осигурява за "филми с бюджет не по-голям от 35 на сто от средностатистическия бюджет за съответния вид филм." Считаме, че същата разпоредба е неоправдано ограничителна и следва да не бъде приемана. Считаме, че единствено по отношение на високобюджетните международните копродукции би могло да бъде въведено подобно ограничение.

Считаме, разпоредбата на т. 3, която към настоящия момент предвижда, че "държавното подпомагане се осигурява за създаване на филми при условията на копродукция с Българската национална телевизия или с друг телевизионен оператор с национален обхват", следва да се остави в сила, а към нея да се прибави предложената промяна, а именно да се добави "развитие на проекти, включително създаване на филмови сценарии за български филми."

Считаме за неоснователна предвидената промяна в т. 4, а именно да се заличи създаването на филмовите сценарии. Разпоредбите на т. 3 и 4 уреждат два различни фактически състава на финансиране и затова т. 4 не следва да се променя.

Предлага се промяна на ал. 6, която към момента гласи "Размерът на средствата за държавно подпомагане на филм по ал. 1 не трябва да надвишава 50 на сто от бюджета на проекта, а за нискобюджетните филми - 80 на сто от бюджета на проекта.". Предложено е думата "нискобюджетните" да се замени с думата "трудните", а на края да се добави изразът „но не повече от 70 на сто от средностатистическия бюджет за предходната година за съответния вид филм".

Към момента не съществува законова дефиниция на термина "труден" филм. Предложеното в §1, т. 23 от допълнителните разпоредби въвеждане на определение на термина "труден филм" не обслужва смисъла на смисъла на предложената промяна, тъй като параметъра "средностатистически бюджет за съответния вид филм за предходната година" е плаваща величина, създава неравностойно положение между кандидатстващите проекти в различни години. Също така разпоредбата не посочва и кой момент се определя дали един бюджет е не по-голям от средностатистическия бюджет за съответния вид филм за предходната година - дали към момента на кандидатстване, към момента на оценяване от финансовата комисия или към сключване на договора. Считаме, че предложените промени са неоснователни. Не следва да се променя дефиницията от нискобюджетни филми на трудни филми. При така предложената дефиниция възникват и проблеми относно прилагането на правилата за сложнопостановъчни филми. Финансирането не следва да се параметрира и към процента финансиране за съответния вид филм през предходната година. По този начин реално се обезмислят критериите за определяне на бюджета на кандидатстващия филм, а се поставя обективен критерий за намаляване.

Не намираме основание и в промяната на чл. 28, ал. 7. Би било целесъобразно да не се поставя горна граница за средствата, които могат да бъдат изразходвани на територията на Р. България. В настоящата редакция членът е напълно достатъчен за да защити интересите в сферата на държавното подпомагане на проекти и за възвръщаемостта на инвестициите.

Считаме, че предложените промени в т. 14, 15 и 16 от §1 от Допълнителните разпоредби също не е оправдана и ограничителна.

Предложените промени в чл. 30 следва да бъдат съобразени с критиката на чл. 28.

Считаме, че предложението за създаване на нова т. 3 в чл. 30, ал. 2, с което Изпълнителният директор се задължава да посочи „брой на филмите във всяка от категориите по т. 1.“ не следва да се приема, тъй като участието следва да бъде отворено за неограничен брой проекти.

Предложението за нова ал. 6 в чл. 30 считаме, че следва да бъде придружено от обяснителна бележка за целите и целесъобразността на такава нова разпоредба.

С изменението на ал. 10 (ал. 11 съгласно проекта за промени) сключването на договора се поставя под условие и срок, а именно под условието за представяне от страна на продуцента на спечелилия проект на склучените с физически и юридически лица окончателни договори за финансово осигуряване, за извършване на парични и непарични вноски, както и за предоставяне на услуги във връзка с производството на филма. Само след предоставянето на тези документи изпълнителният директор на агенцията сключва с него договор за държавно подпомагане, и под срока – до една година от влизане в сила на заповедта. Считаме, че предвидената норма е правилна, но следва да бъде конкретизирана по отношение на договорите за предоставяне на услуги във връзка с производството на филма.

В предложената нова ал. 12 към чл. 30 се предвижда: „(12) Изпълнителният директор може да откаже да сключи договор, когато констатира, че член на авторския екип на спечелилия проект, както и включен в него художник, звукорежисьор или монтажист, техни роднини по права линия или съпрузи са участвали като членове на комисия, която се е произнасяла във връзка с финансовото подпомагане на проекта.“ Считаме, че следва да се уточни термина „авторски екип“ и да се синхронизира терминологията със Закона за авторското право и сродните права.

По Глава Шеста: Разпространение и показ на филми. Представяне на информация

Изразяваме подкрепата си и за предложените промени в разглежданата Глава Шеста. Намираме ги за изключително свързани с необходимо въвеждане на модернизация на използвания език, отговаряща на развитието на обществото и технологиите. Освен това, напълно в съответствие с европейските и международни

стандарти, са прецизирани категориите на филмите, определяни от Националната комисия за категоризация на филми.

По Глава Седма: Административнонаказателни разпоредби

В посочената глава не са правени предложения за промени и поради това не я разглеждаме. Солидаризираме се с идеята, че нормативната уредба в настоящия ѝ вид е достатъчно пълна и приложима на практика.

По Допълнителните разпоредби

Изразяваме съгласие с предложените промени, като ги намираме за обективно необходими с оглед съгласуването на българското законодателство с общоевропейското такова.

С оглед на изложеното дотук, предлаганите от нас промени са оправдани и се надяваме да бъдат взети предвид. Молим да се съобразите с нашето становище.

Дата: 06.03.2017 г.

С уважение,

Мария Савова

Изп. директор

Асоциация на филмовите и телевизионните продуценти

office@atp.bg

+359 878 709 892